

UiO • **Institutt for privatrett**
Det juridiske fakultet

Dynamisk tingsrett

Professor Inger B. Ørstavik

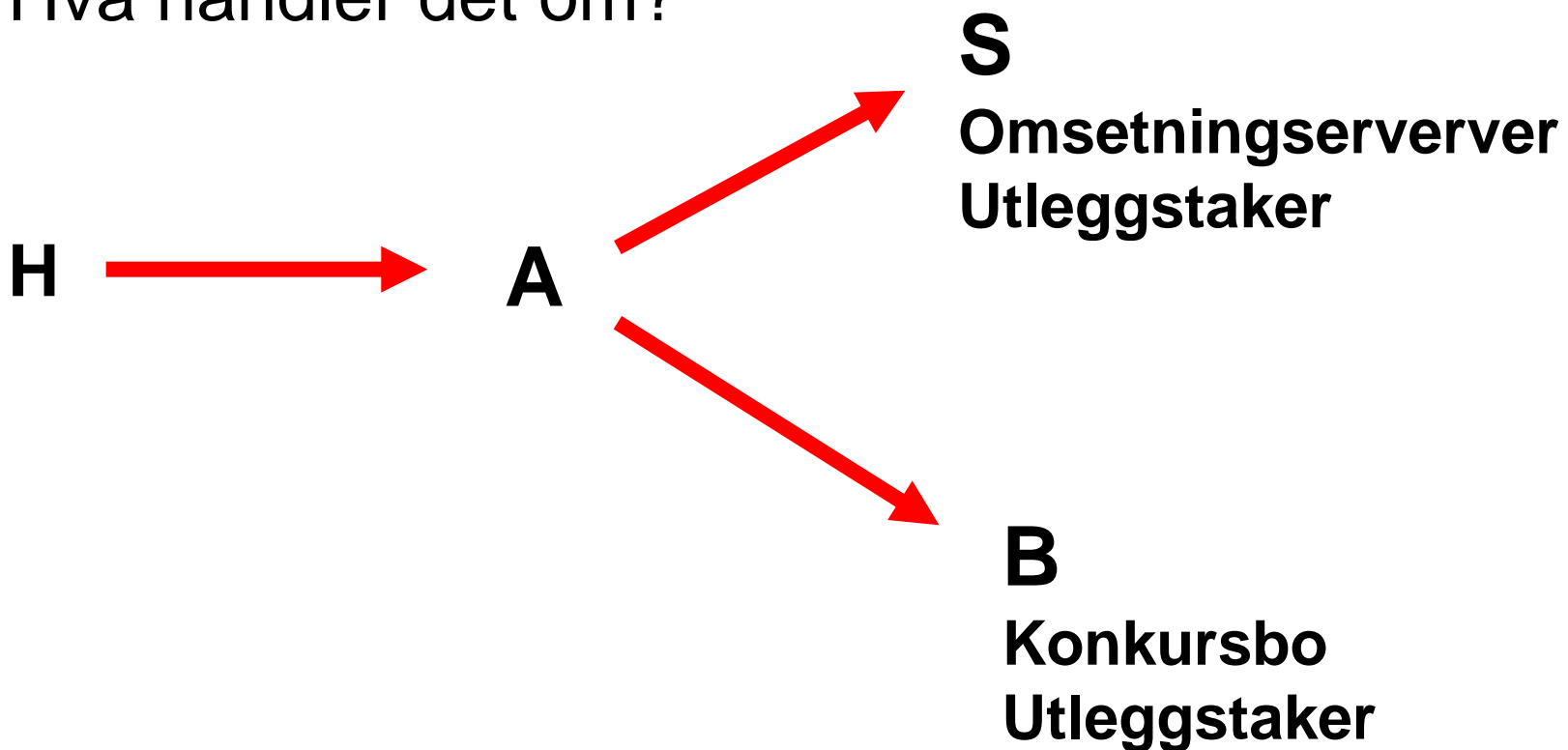
i.b.orstavik@jus.uio.no

Kreditorbeslag i fast eiendom

Kreditorbeslag i fast eiendom

- Hvor er vi?
- Hva handler det om?

Aktører og hensyn

- Hvem er kreditor?
  - Har en fordring på A + tar beslag (for å inndrive)
  - Enkeltforfølgende kreditor – utlegg
  - Konkurs (generalbeslag)
- Hensynene?
  - Utgangspunkt: trer inn i debitor (A) sin rettsstilling, dekl. § 2-2
  - H-B: «Tilhører» A – er transaksjonen kommet langt nok?
  - S-B: **Notoritet** – faren for kreditorsvik - **publisitet**
- **God tro hos kreditorene er ikke relevant**

Hovedregelen i dekningsloven § 2-2

- Kan ta beslag i alt som «**tilhører**» debitor
- Men... § 2-2 «**Når ikke annet er fastsatt ved lov**»
- NOU 1972:20 s. 255: «Den nærmere grense for beslagsretten i forhold til tredjemann kan man likevel ikke trekke opp i en bestemmelse av denne art; **reglene om legitimasjon, rettsvern** og omstøtelse kommer inn her, foruten bevisreglene.»
- ...dermed havner i tinglysingsloven § § 20 + 23...

Fast eiendom på vei inn i A's eie

- Hjemmelskonflikten H – A – B
- Hensyn?
- Klar hovedregel: Kreditorerne får ikke større rett enn debitor (A)
  - = ingen kreditorekstinksjon i hjemmelskonflikten
- B er A's konkursbo
- B tar utlegg hos A

A er legitimert, men har aldri vært eier - proforma

- Reell eier H's krav om eiendomsrett

Rt-1935-981 Bygland

Rt-2015-979 Borettslag

H

Reell eier

A

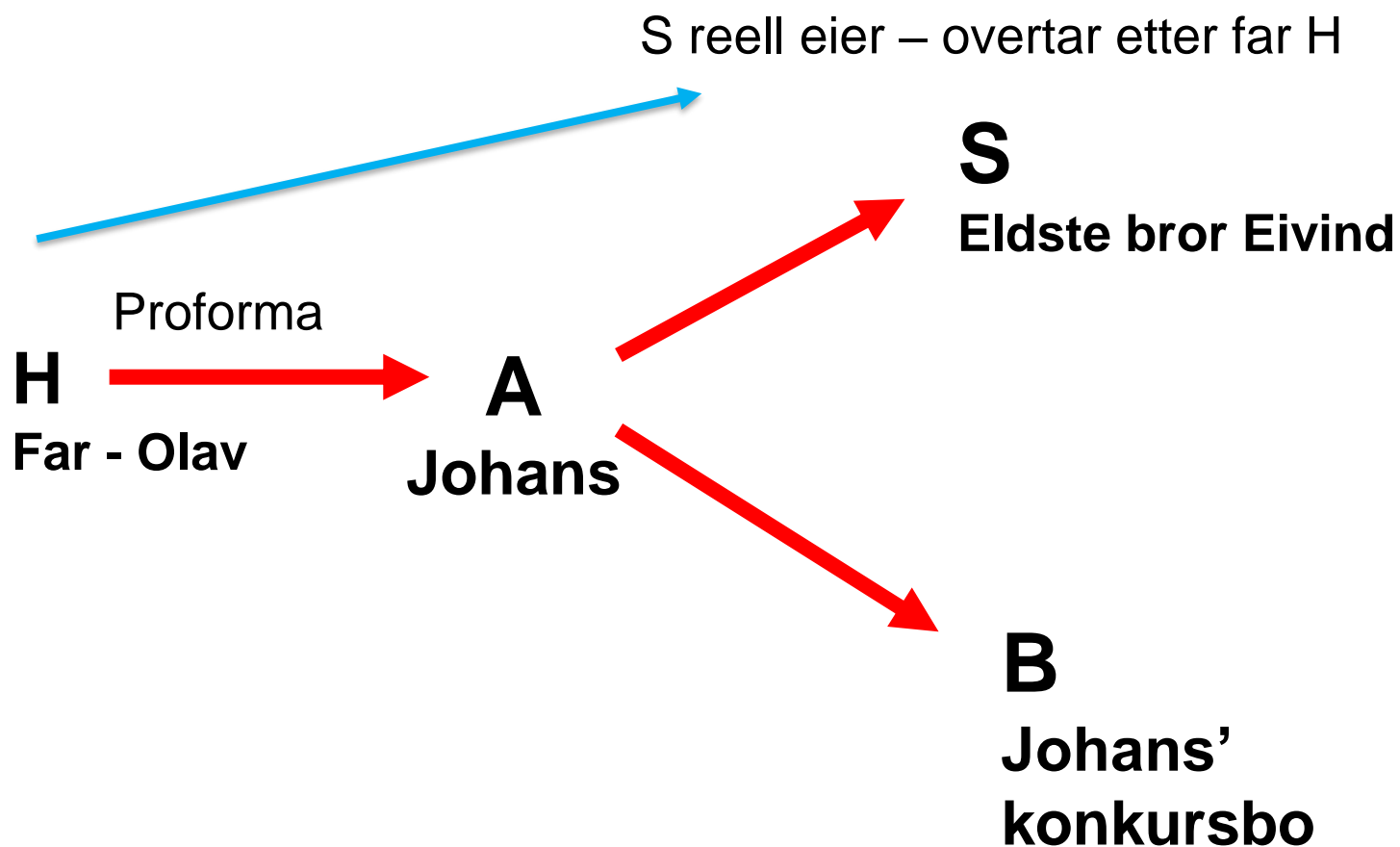
Tilsynelatende eier/
konkurs-
debitor

B

A's konkurs-
bo eller en
utleggstaker

Rt-1935-981 Bygland

Fast eiendom på vei inn i A's eie

- Selger H's krav på vederlag fra A (A har ikke fått skjøte)

Avl. § 5-5 (tilbakeholdsrett)

Avhl. § 6-1 (stansing antesipert
mislighold)

H

Selger

A

Kjøper/
konkurs-
debitor

B

A's konkurs-
bo eller en
utleggstaker

Fast eiendom på vei inn i A's eie

- Selger H's hevingskrav (A har fått skjøte)

+ tgl. § 23 (kkbo)/20 (utlegg)
§ 21(3)

H

Selger

Avl. § 5-3(1),
6-2 og § 5-3(4)

A

Kjøper/
konkurs-
debitor

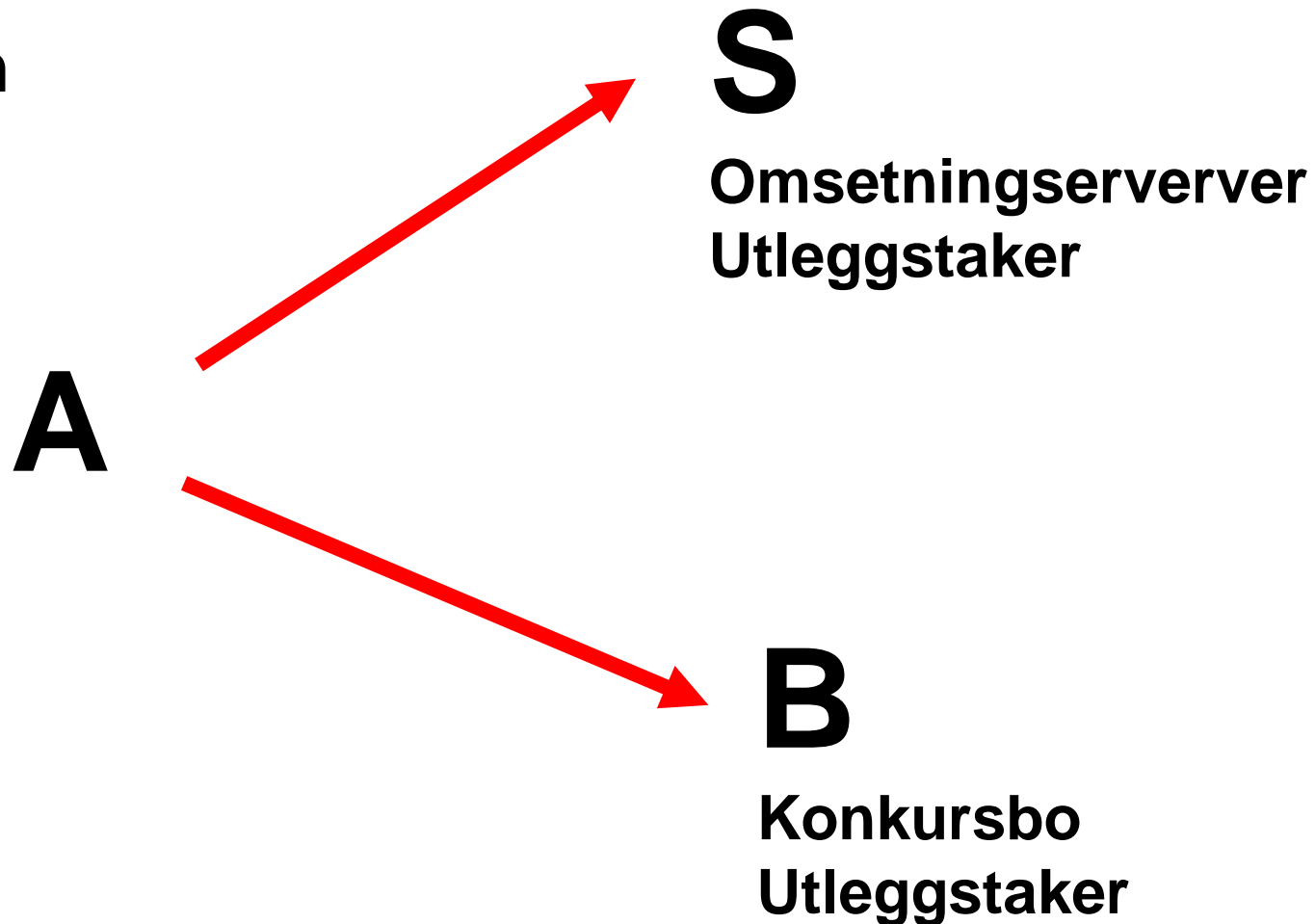
B

A's konkurs-
bo eller en
utleggstaker

Fast eiendom på vei ut av A's eie

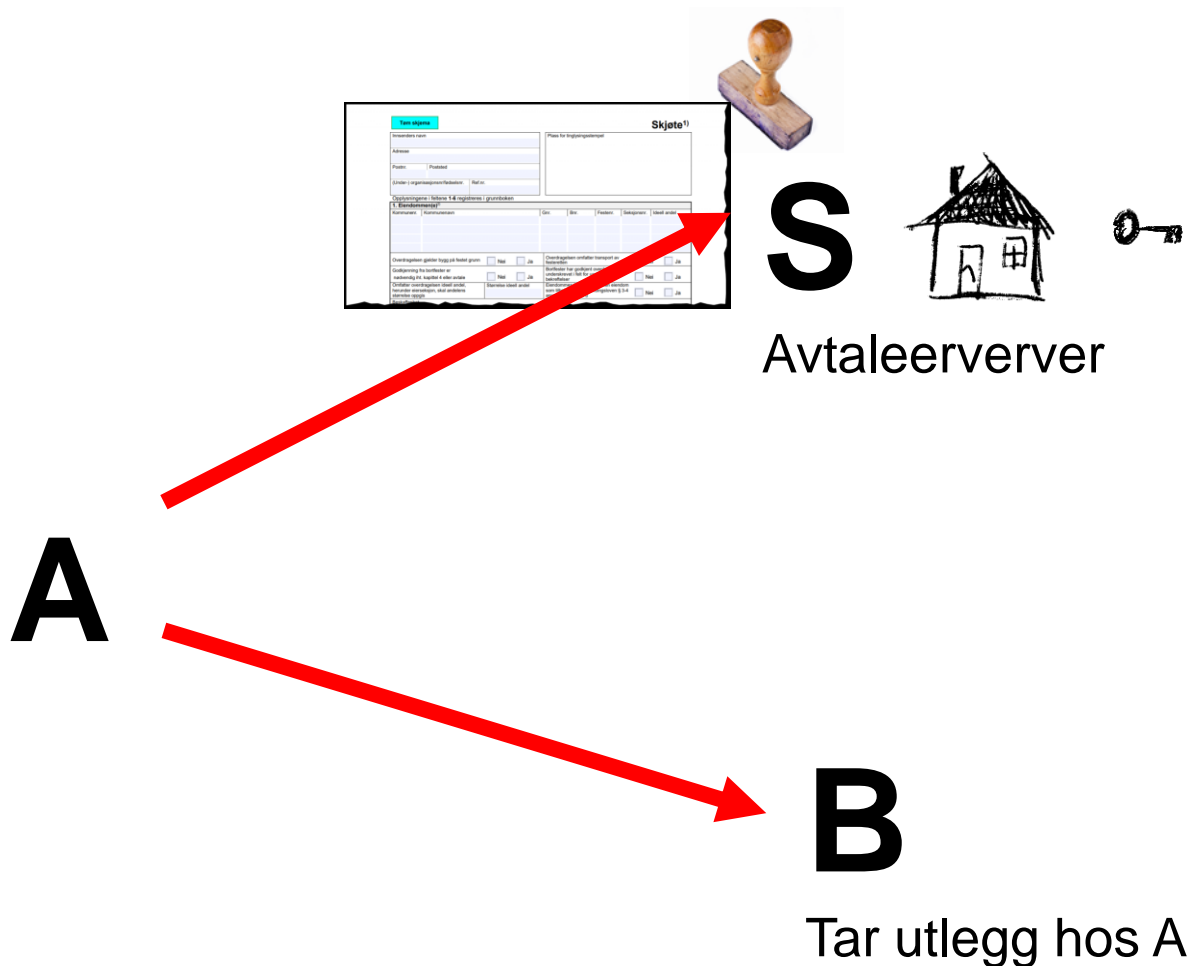
- Problemet
- Hensyn

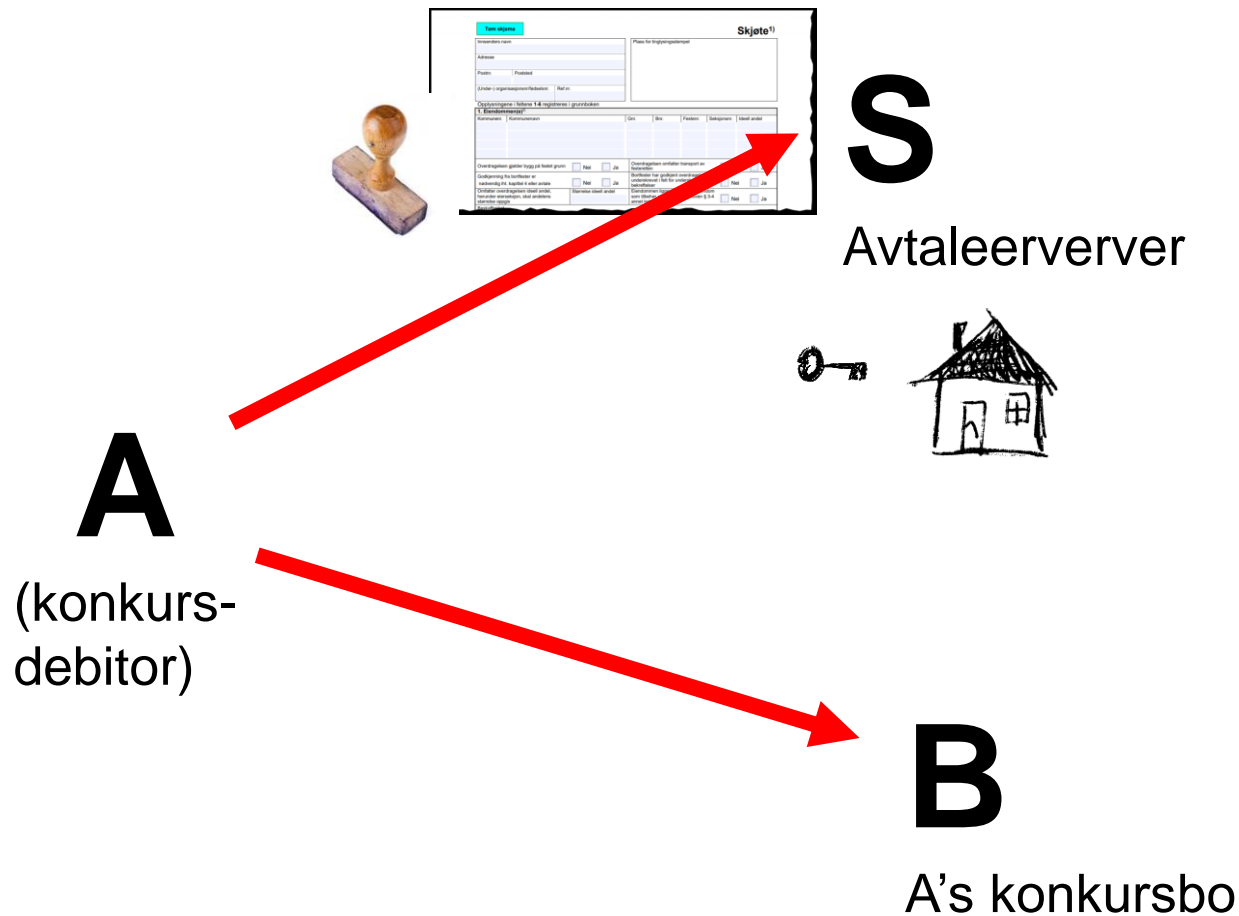
Fast eiendom på vei ut av A's eie

- B er utleggstaker: Grunnregel i tingl. § 20
- B er A's konkursbo tingl. § 23
  - S er avtaleerverver
    - Spørsmålet er: Har S fått rettsvern?
    - Har hun tinglyst i tide?
    - Hovedregel tingl. § 23(1)
    - Unntak tingl. § 22, § 21(3)
  - S er utleggstaker
    - Reell hovedregel: dekningsl. § 5-8
    - 3 måneder før konkursåpningen

B tar utlegg: Tingl. § 20

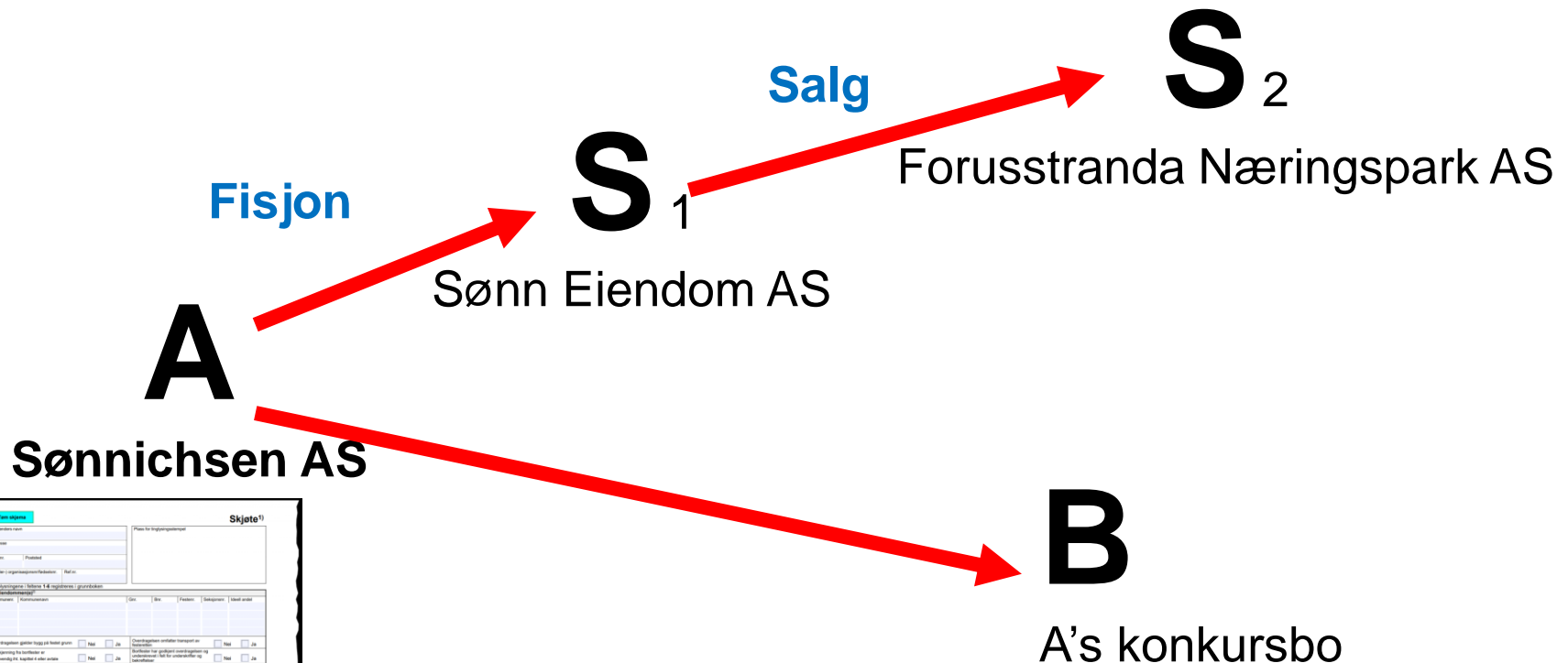

B er konkursbo: Tingl. § 23

Tgl. § 23: HR-2017-33-A Forusstranda

- Hvilke rettsstiftelser omfattes av § 23?
- Er tinglysning alltid nødvendig?

Part 1: Seller		Part 2: Buyer	
Address	Postal code	Address	Postal code
County	County	County	County
County	County	County	County

Part 3: Description of the object	
Overdragelse gjelder kjøp på betalt grunn	☐
Overdragelsen er uten pant og annen sikkerhet	☐
Overdragelsen er uten pant og annen sikkerhet	☐
Overdragelsen er uten pant og annen sikkerhet	☐

Forholdet til tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7

- Beslag selv om A ikke har grunnbokshjemmel, tvfbl. § 7-14
  - Rt-1999-247 (Bygg og Trelast) – **Ups!!!**
  - Rt-2008-586 (Fagutleie) – **back on track**
    - Tgl § 23 er absolutt.
- Rettsvernsreglene er absolutte
  - Rt- 2008-586 (Fagutleie)
  - Rt- 1997-1050 (Momentum). Vpsl. § 5-3
    - Selv om S ikke har ytt kreditt/betalt på forhånd
  - HR-2017-33-A (Forusstranda)

Reglene om rettsvern er absolutt (eiendom på vei ut av A's eie)

- Ikke noe unntak for urimelige resultater selv om notoritet ivaretatt.
  - Rt-1994-1447 (Huseby-Flatås) tgl § 23 går foran
  - Rt-1995-1122 (Bauer) tgl § 20 går foran
- Tvfbl. § 7-13 er en bevispresumsjon, rettsvernsreglene i tgl. § 20 og § 23 går foran.
  - Rt-1997-1698 (Sparebanken NOR)
  - Rt-2008-1025 (Media 1)
- Samme under tilsvarende regler i andre lover
  - Rt-1998-268 (Dorian Grey) (sjøloven § 25)

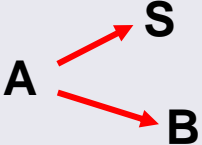
S får vern uten tinglysing: Unntakene i tingl § 22 og 21(3)

- Rettsvern både overfor utleggstaker og konkursbo (B)

Kreditorbeslag i ekteskaps- og samboerforhold

- Tvangsl. § 7-13(3)
  - Bevispresumsjon – bare når ikke har andre opplysninger
- Tinglysing er ikke alltid er mulig
- Ekteskapsl. § 55
  - Ektepakt må tinglyses (i grunnboka) for rettsvern
- Tinglyingsl. § 20, § 23
- Rt-1999-901 (Skjeldal)
- Rt-2010-46

Oppsummering kreditorbeslag fast eiendom

	B tar utlegg	B er As konkursbo
Hjemmelskonflikt: Eiendom på vei inn i As eie H – A – B	Deknl § 2-2 – det debitor reelt eier Ingen ekstinksjon i hjemmelstilfeller. Legitimasjon er ikke relevant, Rt-2015-979 Har transaksjonen kommet så langt at Hs rett er tapt? Heving, avhl. § 5-3(4), jf. tgl § 21(3)	
Suksesjonskonflikt: Eiendom på vei ut av As eie 	Deknl. § 2-2 + tgl § 20(2) Tinglysing dagen før	Deknl § 2-2 + tgl § 23 Tinglysing dagen før

Kreditorekstinksjon hvis mangler rettsvern

Overgang til løsøre

Registreringsordninger utenom grunnboken

- Registre som ligner grunnboken. Både kreditorvern og godtroerverv (se pantel. § 1-1)
  - Skipsregisteret (Sjøl. kap. 2)
  - Luftfartøyregisteret (Luftl. kap. 3)
  - Verdipapirregisteret (VPS-I. kap. 7)
  - Patentregisteret (patentl. § 44a)
- Registre som registrerer noen rettighetsforhold, men ikke alle
  - Løsøreregisteret, tingl. § 34
- Registre som kun er til informasjon
  - Veimyndighetenes motorvognregister

Løsøre

Godtroloven 1978 nr. 37

- Hva gjelder loven?
  - Virkeområde: «løsøreting», § 1
  - Avhl. § 3-4 og § 3-5, se tgl. § 15
  - Ikke immaterialrettigheter og fordringer
- Ting som er unntatt fra loven, § 4
  - Skip (15m) og fly (registre)
  - Salgspant i bil

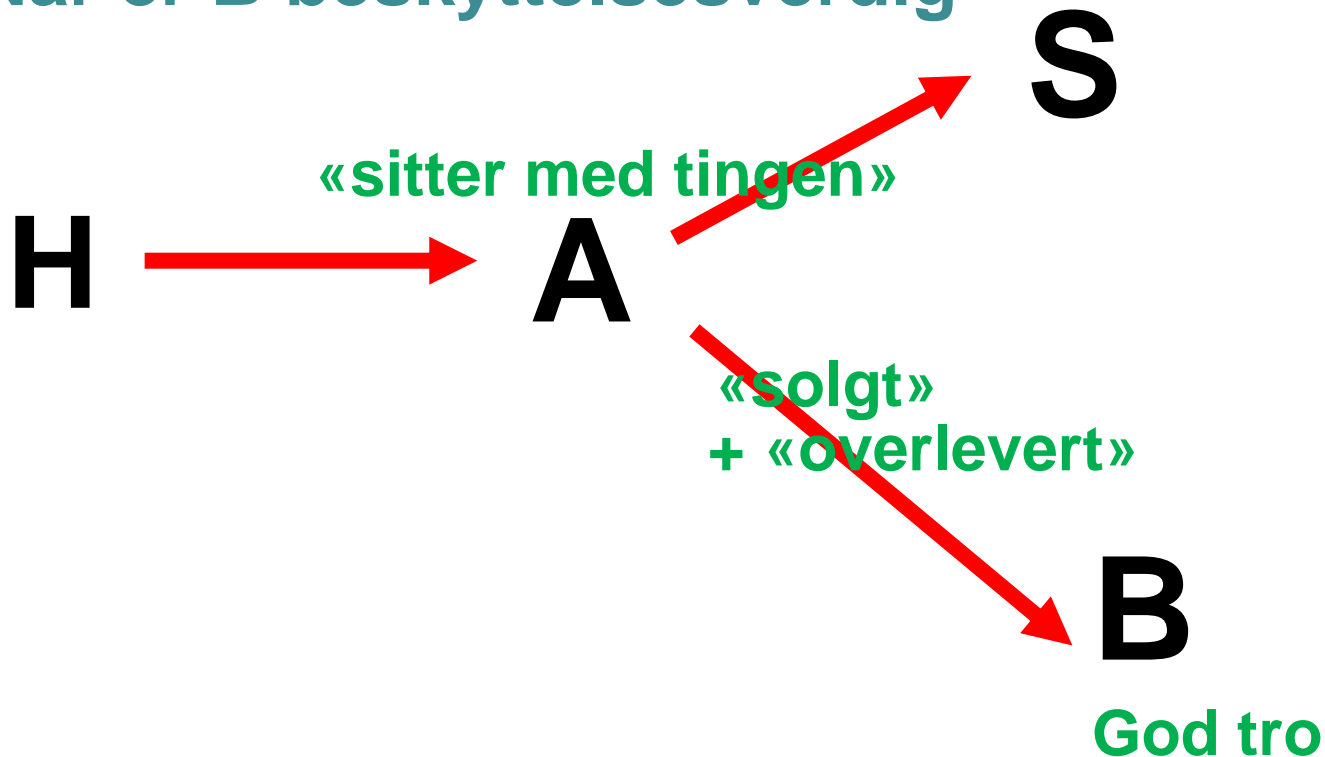
Generelle vilkår for ekstinksjon etter godtroloven

- B må være avtaleerverver – «solgt»
- A må være legitimert – «sitter med»
- Sikringsakt: B må få tingen «overlevert til seg»
- B må være i god tro

De generelle vilkårene i godtrol. § 1

Hva skal til for at B skal kunne påberope seg ekstinksjon?

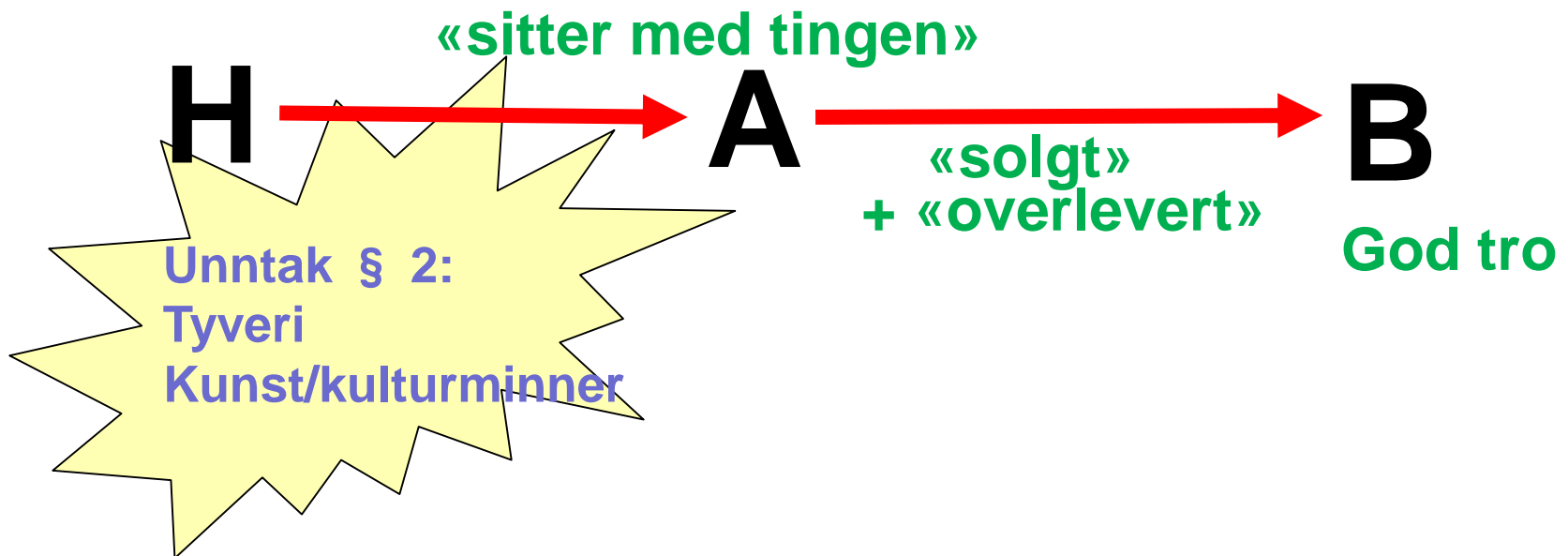
Når er B beskyttelsesverdig

Når kan Bs rett gå foran Hs rett?

Hvilke innsigelser fra H kan ikke ek스팅veres?

Når er H mer beskyttelsesverdig enn B

Godtroloven § 2 - unntak

DN Magasinet

D2

- Tyveri, men ikke underslag, § 2 nr. 1
- Kunst og kulturminner, § 2 nr. 2
- Kravet om å få tingen tilbake må settes frem «uten ugrunnet opphold», § 3

På dette lageret i Groruddalen står det kunst for milliardbeløp. Store norske musser, rike kunstamlere og Slottet er blant kundene til DHL Ewel Fine Art. I flere år har DHL holdt skjult at det har forsvunnet verdifulle litografier av Edvard Munch. Hva som egentlig har foregått på insiden av dette lageret, er fortsatt et mysterium. Foto: Fredrik Solstad

Kunstlageret kalles «Fort Knox» – så forsvant tre Munch-bilder

DOKUMENTAR

TEKST Kjetil Sæter, Knut Gjernes & Stian Øvrebo Johannessen
FOTO Fredrik Solstad, Jeff Gilbert & Mikaela Berg
31. MAI 2019 - OSLO/LONDON

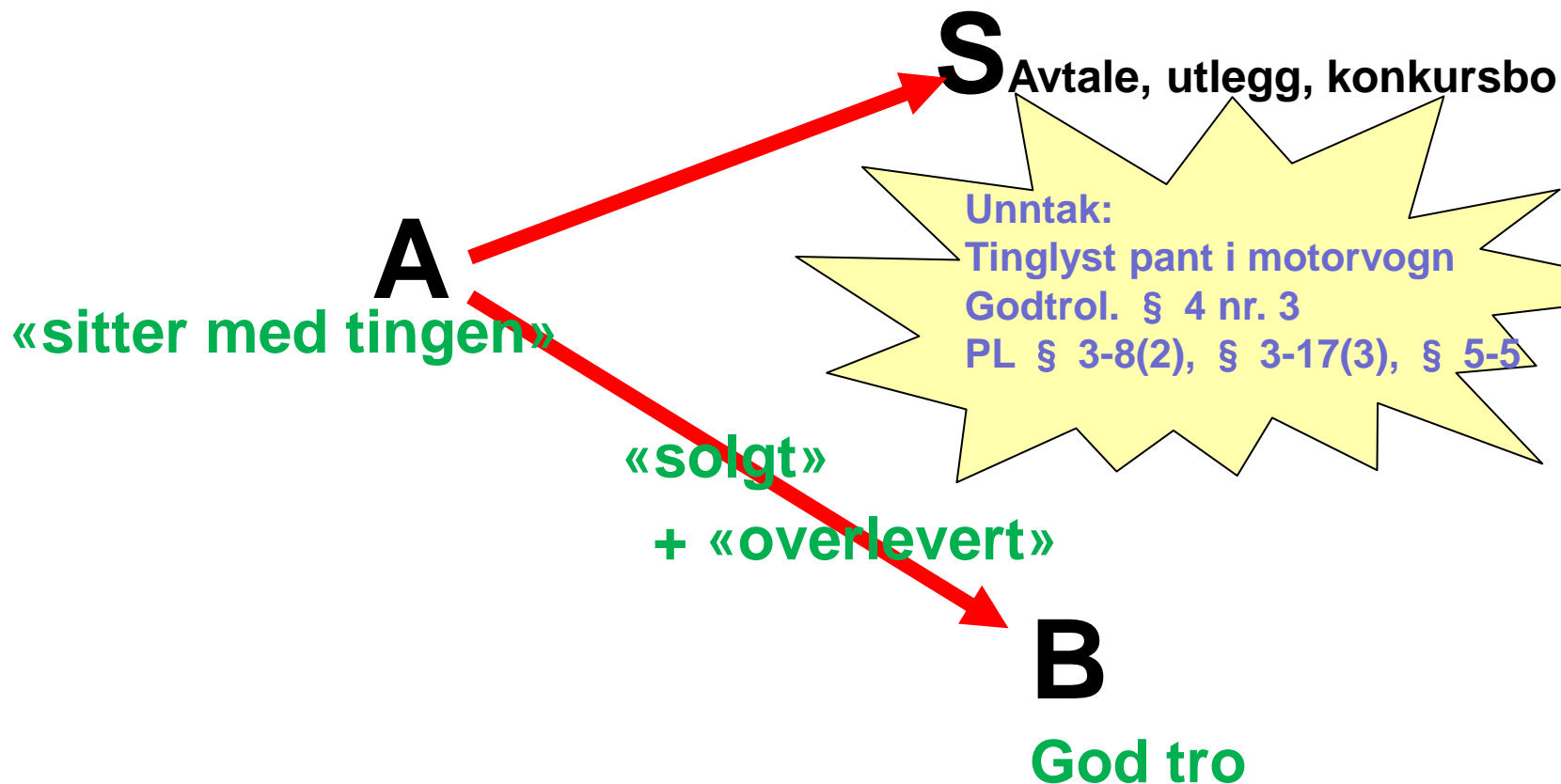
I et anonymt lager i Groruddalen er det kunst for milliardbeløp. En dag begynte det å forsvinne verdifulle Munch-bilder. Ett etter ett ...

DN magasinet 31.05.19

Når kan Bs rett gå foran S rett?

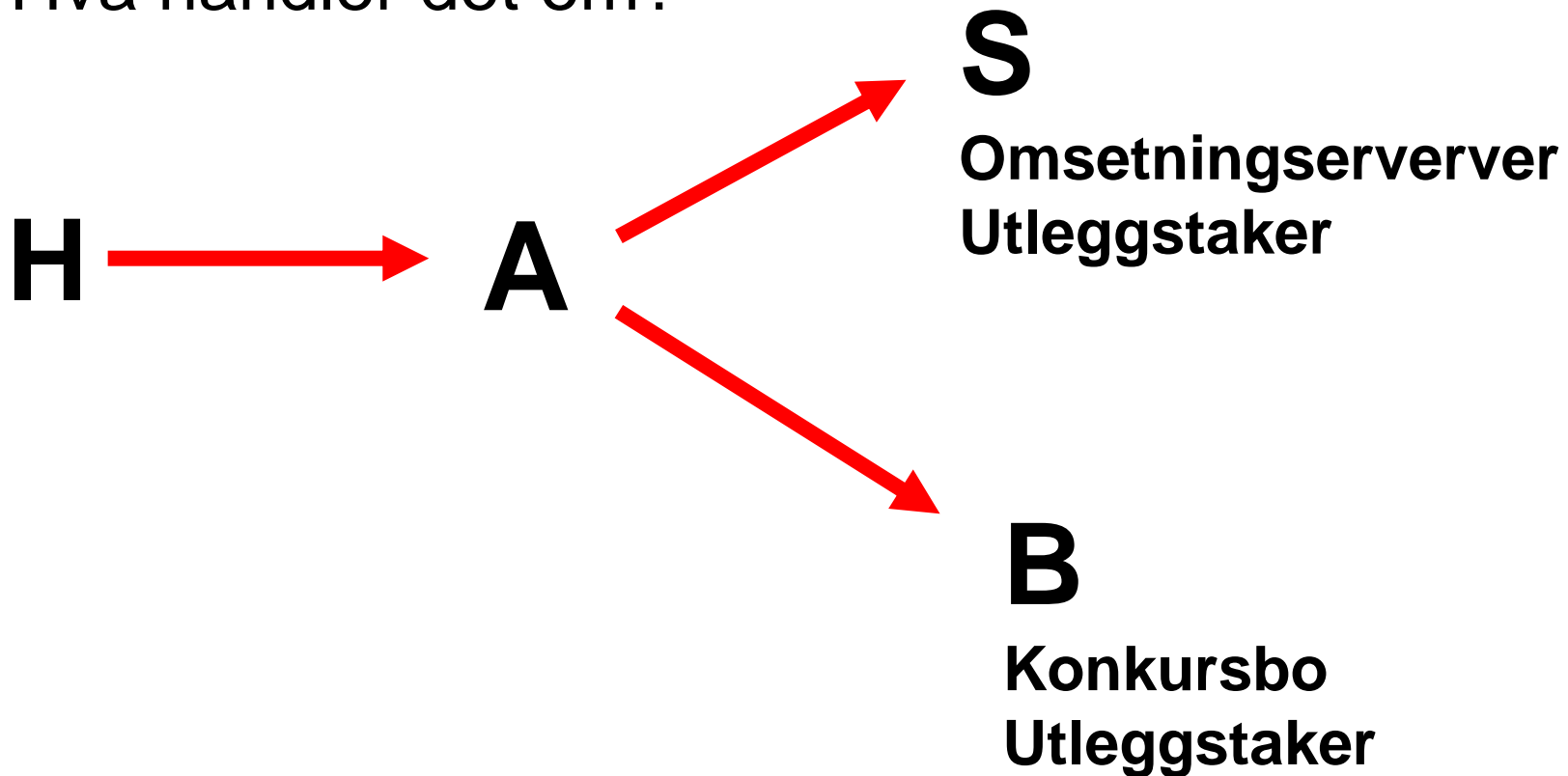
Hvilke innsigelser fra S kan ikke ek스팅veres?

Når er S mer beskyttelsesverdig enn B

Kreditorbeslag i løsøre

- Hvor er vi?
- Hva handler det om?

Løsøre på vei inn i A's eie

Selger H's krav på vederlag fra A

Deknl. § 7-7 jf. § 7-9

Stansingsrett: dekl. § 7-2 «overgitt», kjøpsloven § 61

Rt-1997-1431, Metos

H

Selger

A

Kjøper/
konkurs-
debitor

B

A's konkurs-
bo eller en
utleggstaker

Løsøre på vei inn i A's eie

Selger H's hevingskrav

Deknl. § 7-7 jf. § 7-9

Hevingsrett dekl. § 7-2(2),
men salgspant, PL § 3-22, jf. § 3-17

H

Selger

A

Kjøper/
konkurs-
debitor

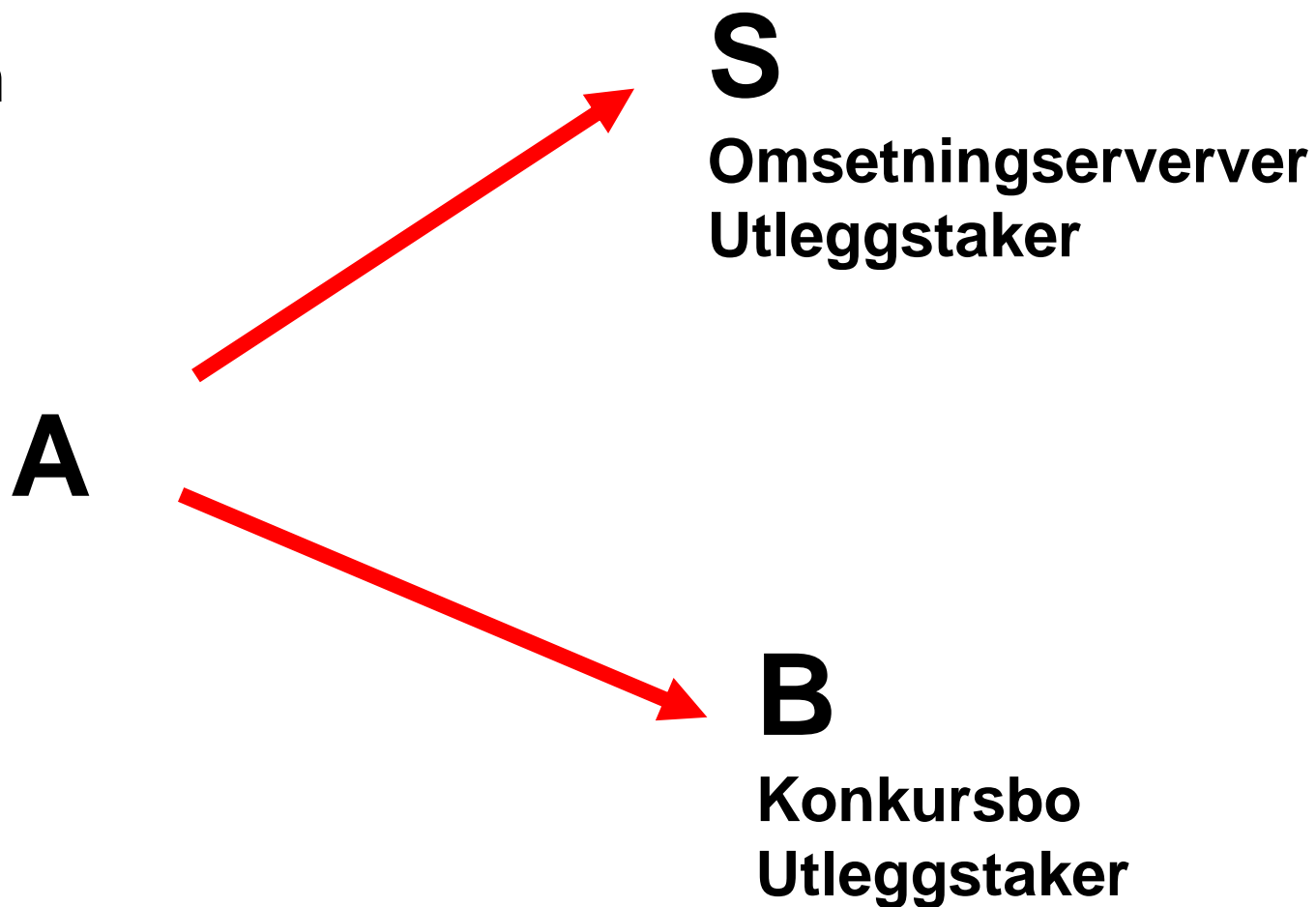
B

A's konkurs-
bo eller en
utleggstaker

Løsøre på vei ut av A's eie

- Problemet
- Hensyn

Er overlevering alltid nødvendig?

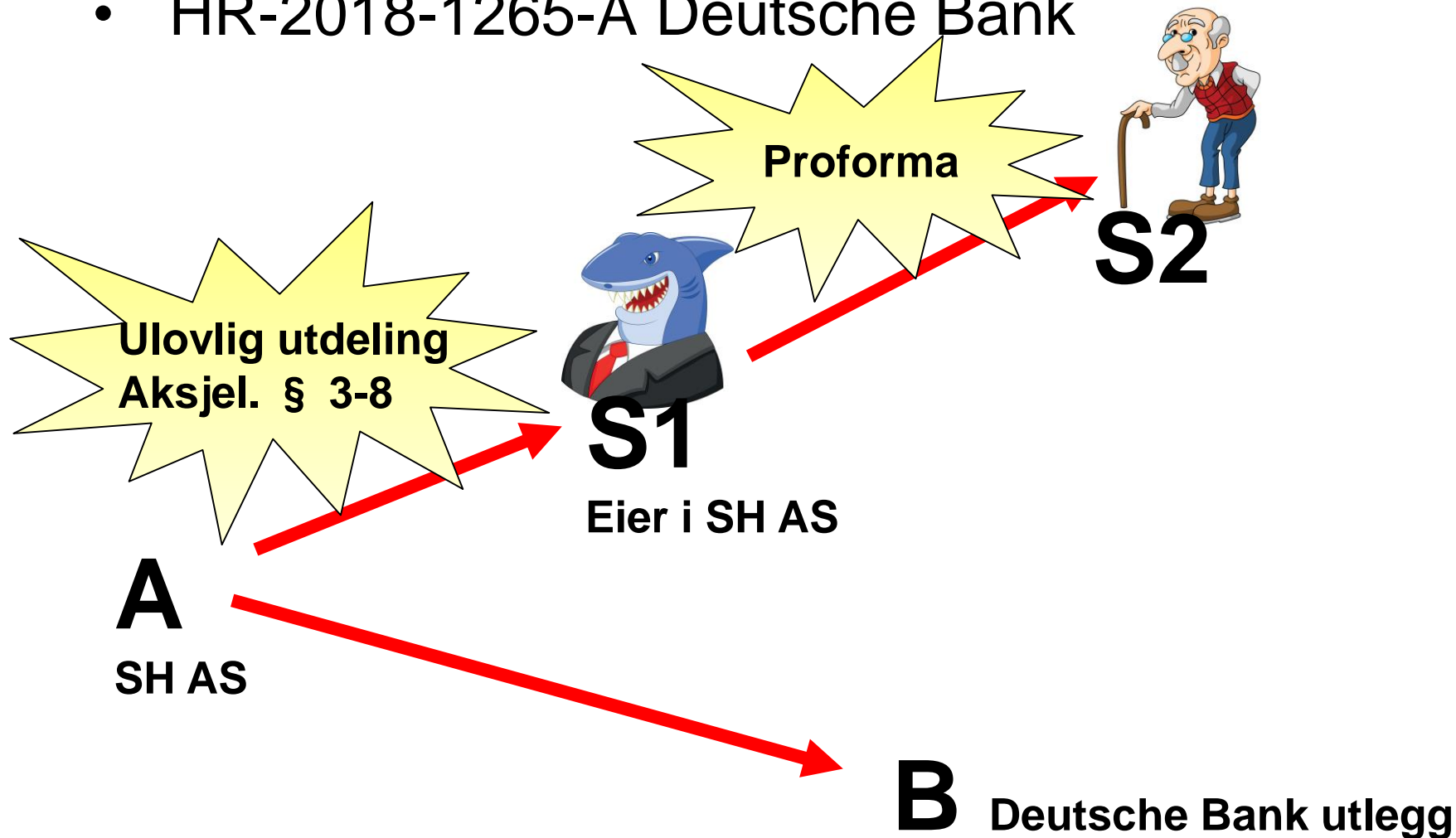
- «Interesselæren»
  - Rt-1910-231 (ku) og Rt-1912-263 (jernskrap)
  - Hensynet til irregulære kontrakter
  - Fare for kreditorsvik
  - Er ytelsen skilt ut hos selger?
  - Er ytelsen klar til levering?
  - Er utsatt levering i kjøpers interesse eller er transaksjonen egentlig en kredittytelse?

Er overlevering alltid nødvendig (forts)?

- Tilvirkningskontrakter
  - Rt-1990-59 (Myra båt)
  - Eiendomsretten går over etter hvert
  - Rettsvern følger eiendomsretten
- Andre tilfeller der «besittelse» er uklart
- Fare for kreditorsvik?
  - Transaksjoner som ikke er reelle
  - Forfordeling av kreditorer (er det ytet kreditt?)

Kan overlevering alene være nok?

- HR-2018-1265-A Deutsche Bank

Det rosa kjøkkenet

Oppsummering

- Høyesterett: Ikke unntak fra rettsvernsreglene for å sikre rimelig resultat. Klare og rigide regler skaper forutberegnelighet. Rt-1997-1050 (Momentum), Rt-1998-268 (Dorian Grey)

Oppsummering løsøre

	B er avtaleerverver	B er As kreditor (utlegg eller kkbo)
Hjemmelskonflikt Ting på vei inn i As eie H – A – B	Godtroloven § 1 Alle innsigelser ekstingveres Unntak § 2 (tyveri, kulturminner)	Deknl. § 2-2 – trer inn i As posisjon. Men... stansingsrett, hevingsrett Kjøpsl. § 54(4), § 61 Deknl. § 7-2, § 7-9
Dobbeltsuksesjon Ting på vei ut av As eie 	Godtroloven § 1 Alle innsigelser ekstingveres Unntak § 4 nr. 3: tinglyst pant i motorvogn	Deknl. § 2-2 + rettsvernsreglene Krav om overlevering Snevert unntak: - Interesselæren - tilvirkningskontrakter

Metode og oppgaveløsning

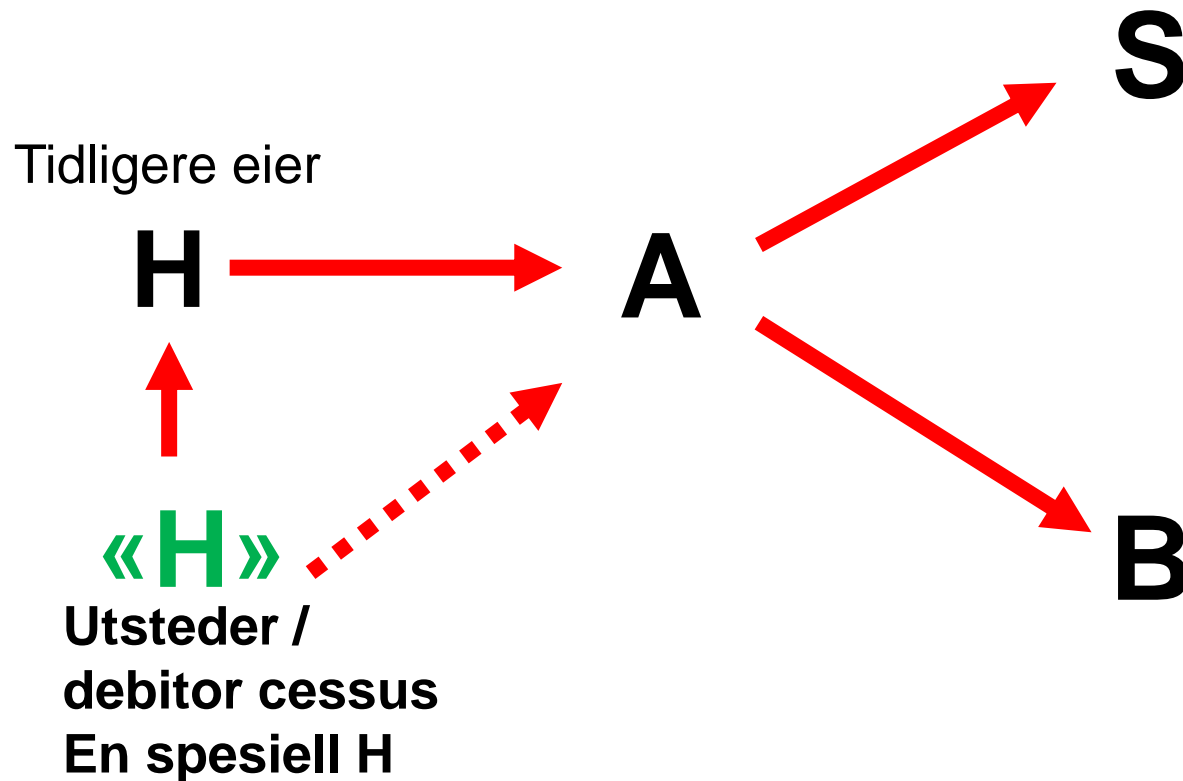
- To trinn:
- (1): «fra 3 til 2»
  - Bruk av modeller og skjemaer
  - «opprydning»
- (2) Alminnelig metode (tvist mellom 2)
  - Krav – grunnlag – problemstilling(er)
  - Tolkning og subsumsjon

Pengekrav og verdipapirer (inkl. aksjer)

Pengekrav og verdipapirer

- Hvor er vi?
- 3 typer krav/verdipapirer = 3 typer rettsvernsakt

Verdipapirer som er registrert i VPS

- Børsnoterte aksjer, obligasjoner, vprl. § 2-2
- Rettsvern ved registrering i VPS

Vprl. § 7-2: alle
Hs innsigelser
ekstingveres

H

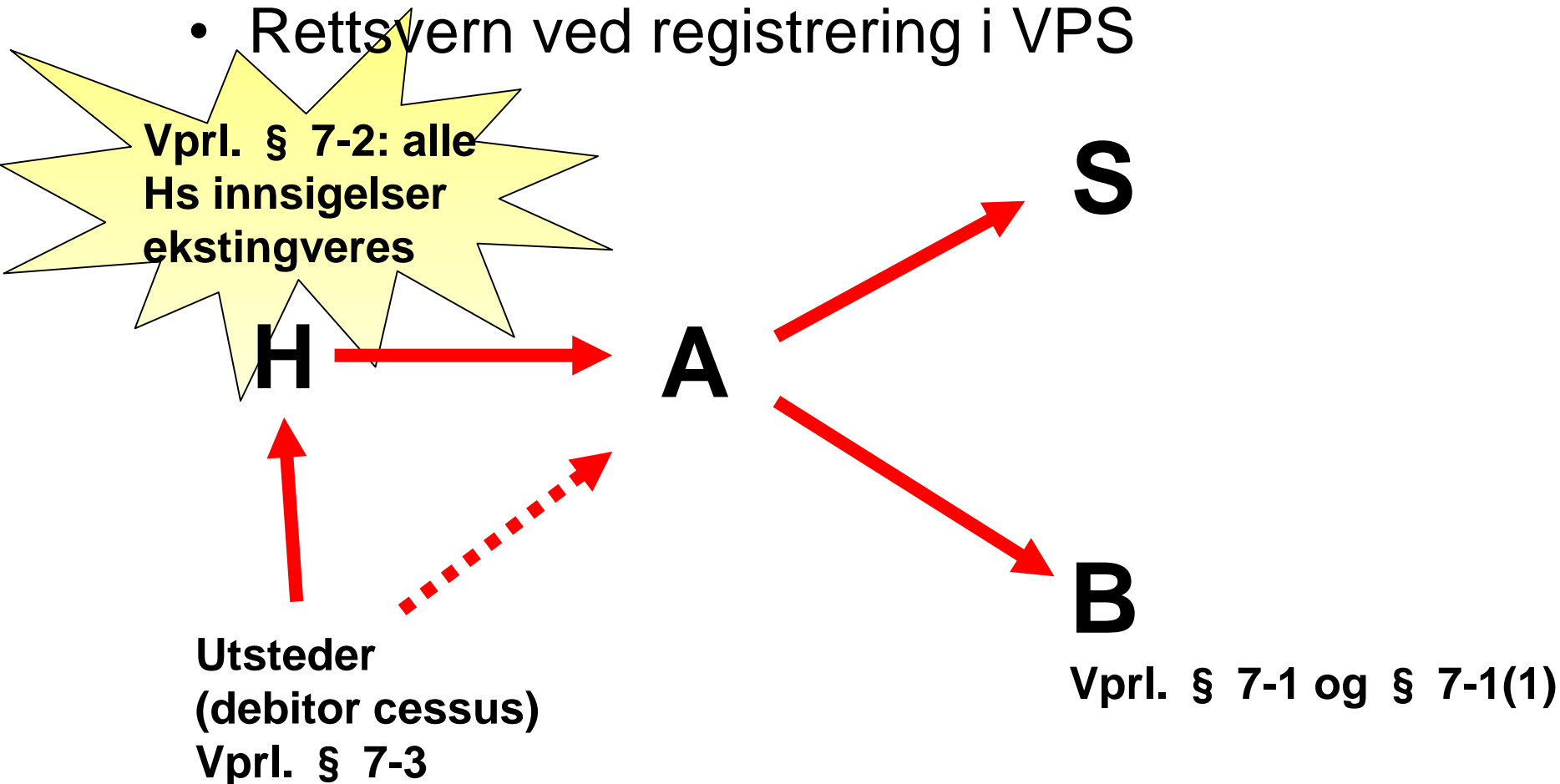
A

S

B

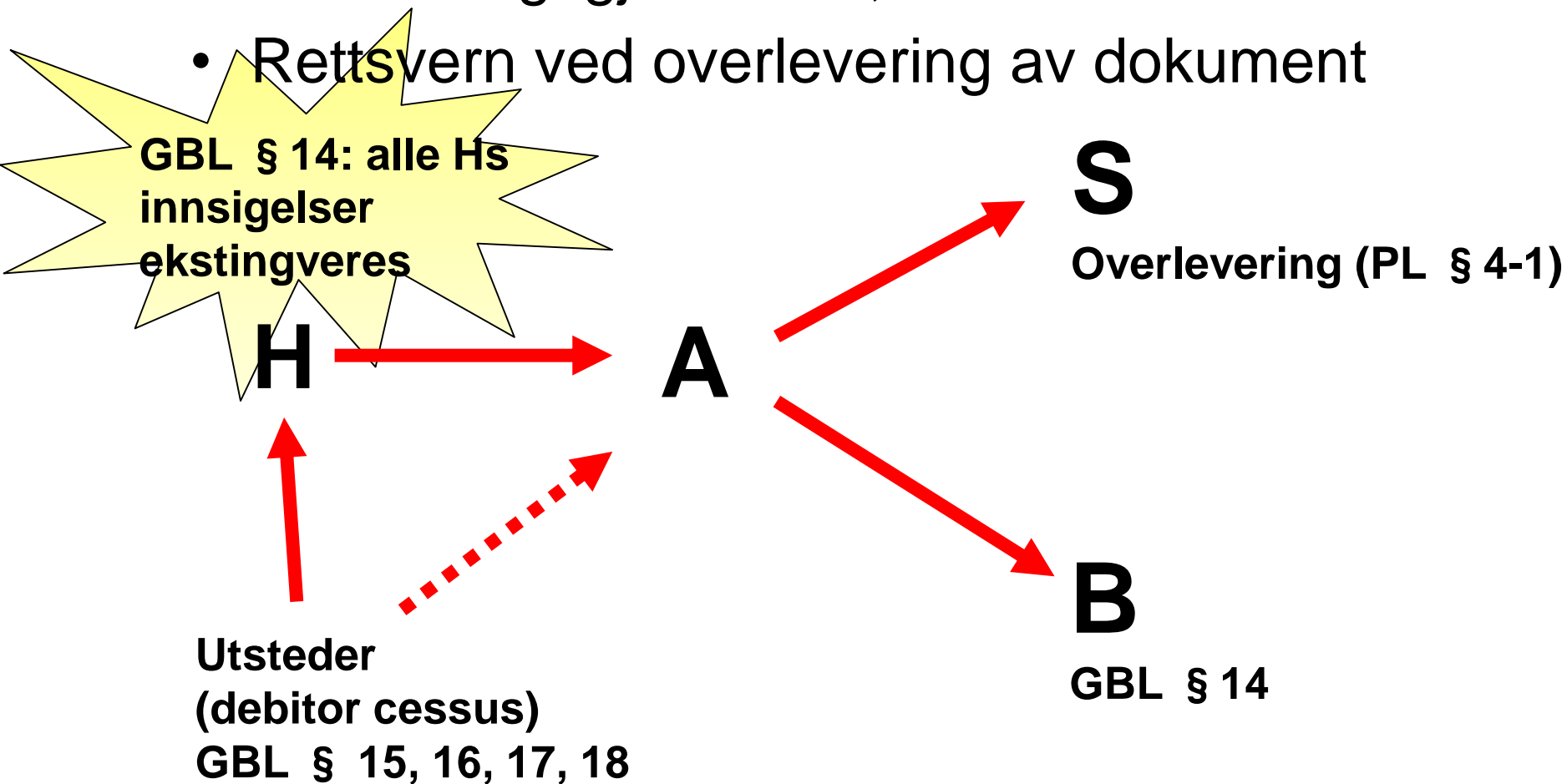
Utsteder
(debitor cessus)
Vprl. § 7-3

Vprl. § 7-1 og § 7-1(1)

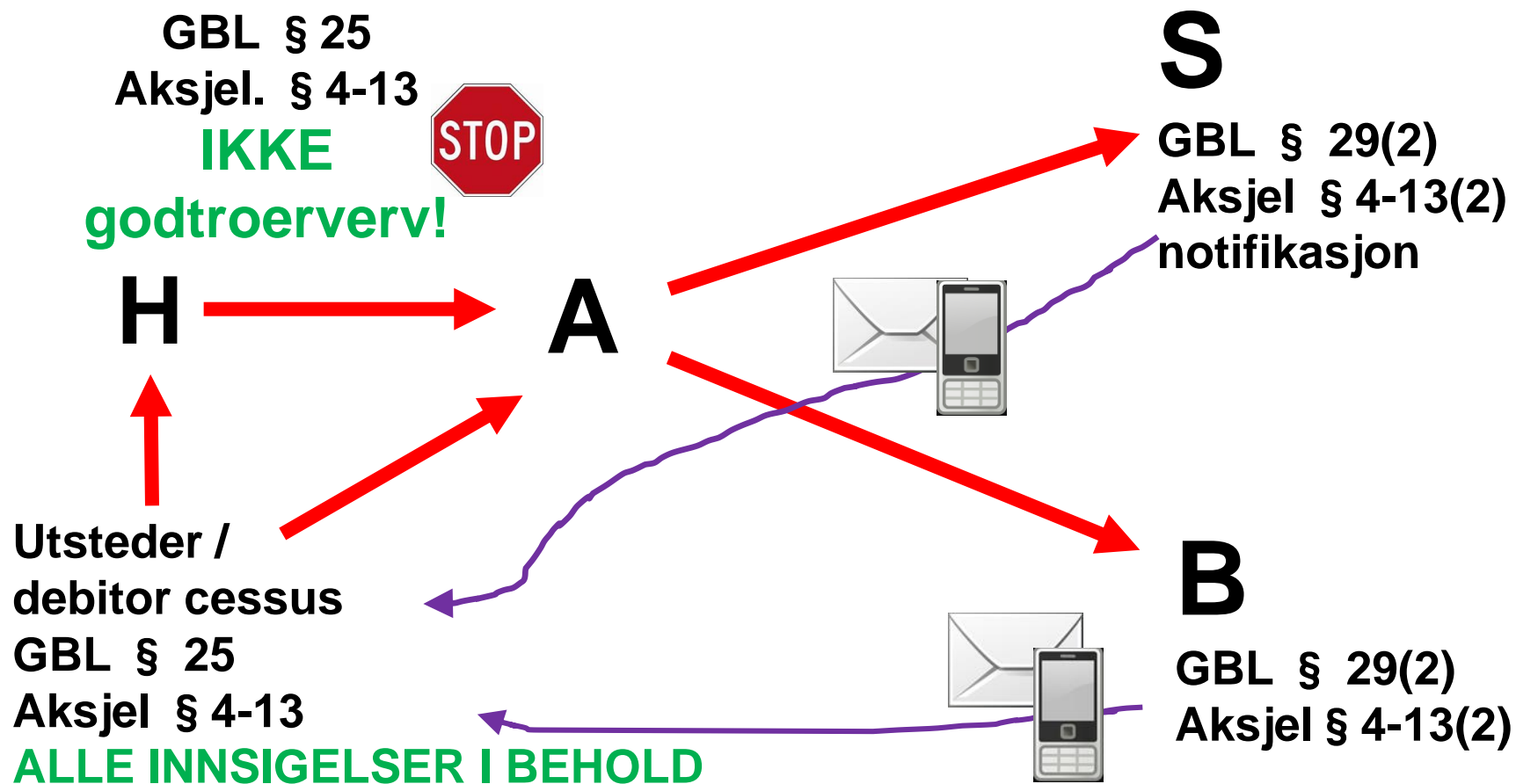
Negotiable dokumenter – rettsvern ved overlevering

- Omsetningsgjeldsbrev, GBL § 14
- Rettsvern ved overlevering av dokument

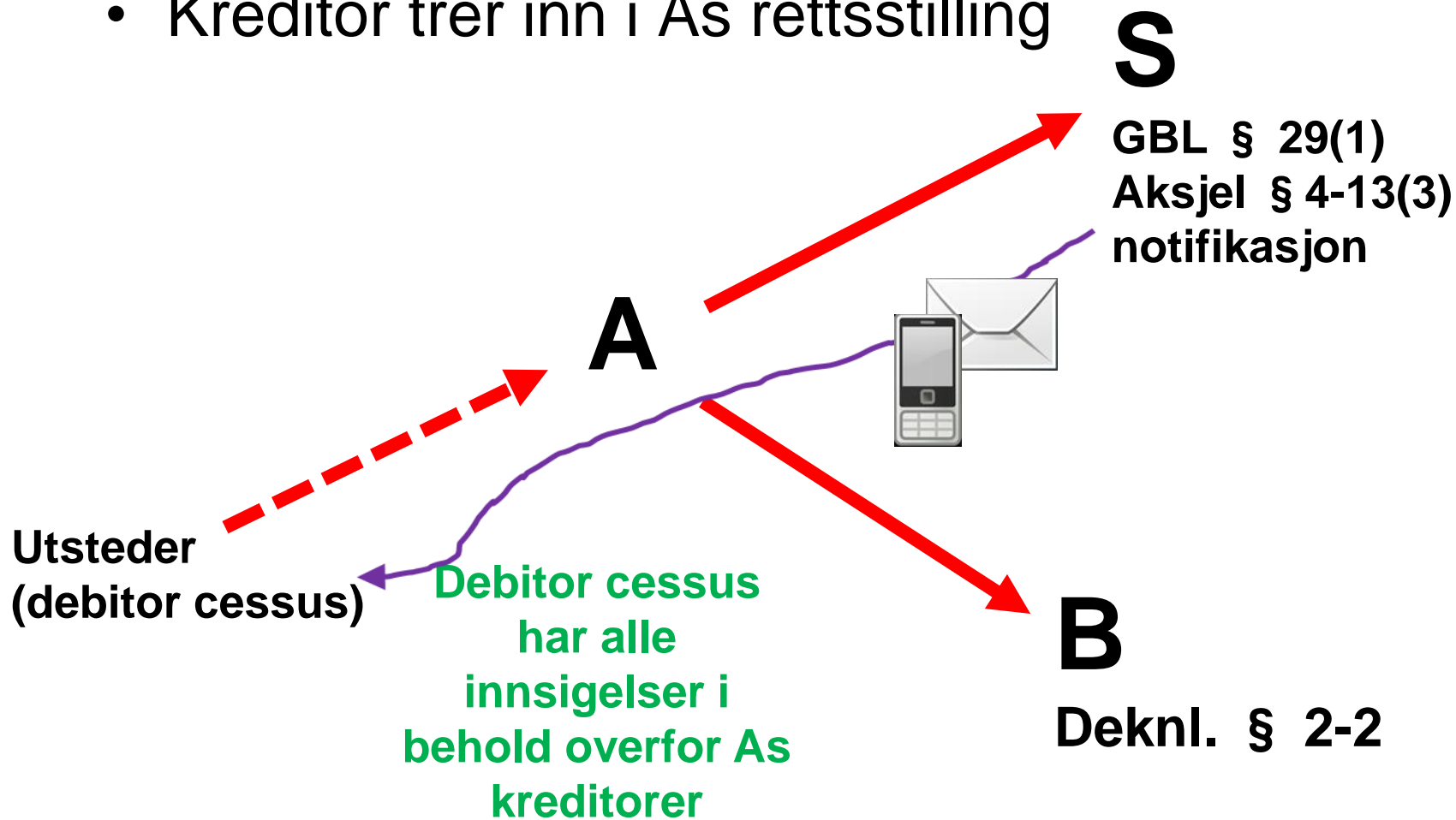
Enkle krav + aksjer: godtroerverv

- Rettsvern ved notifikasjon
- Bare godtroerverv ved dobbeltsuksesjon

Enkle krav + aksjer: Kreditorvern

- Rettsvern ved notifikasjon
- Kreditor trer inn i As rettsstilling

Oppsummering godtroerverv

1. A må være **legitimert**

- Hva gir legitimasjon? Avhenger av formuesgode

2. **Avtale (gyldig)** mellom A og B

- Avtale eller avtaleliknende
- Må være gyldig avtale

3. B har gjort **sikringsakt** (for å få rettsvern)

- Frata A legitimasjon, B får rettsvern
- Avhenger av formuesgode

4. B har vært i **aktsom god tro**

- Bs gode tro må bygge på As legitimasjon

Ekstinksjon på ulovfestet grunnlag

Kan eiendomsrett falle bort utenom lovregulerte tilfeller?

- Beskytte legitimasjon og god tro
- Ekstinksjon på ulovfestet grunnlag
- Bortfall av eiendomsrett ved passivitet

Ulovfestet ekstinksjon? Rt. 1986 s. 1210 Fjellhus

Grunneier → Fjellhus → Fritidshus → Almarine

Fjellhus forts

- Rettslig grunnlag?
  - Vil ikke utelukke ulovfestet grunnlag – krever «sterke grunner»
  - Må bero på om selger hadde et slikt ytre preg av å være rette vedkommende – legitimert...
  - ...og om kjøper var i aktsom god tro
  - Samlet vurdering – sterke grunner er en grunnterskel

Tappt eiendomsrett ved passivitet?

Rt. 1992 s. 352 - Sigdal

Kolbjørnsrud → Besserud → Hytteeiere

H → **A** → **B**

?

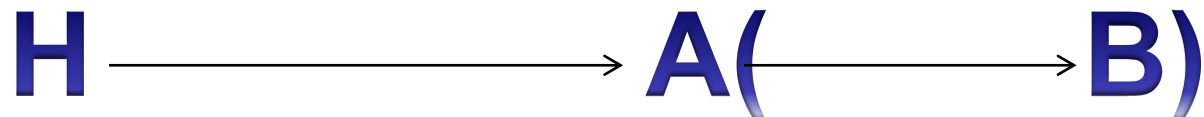
Sigdal forts.

- Rettslig grunnlag: Ikke utelukke ulovfestet ekstinksjon, men krever sterke grunner.
- Passivitet: om det er grunn til å tillegge rette eiers unnløtelse av å foreta seg noe, rettsvirkning.
  - Kjennskap til salg av hyttetomter
  - Kolbjørnsrud hadde protokoll og kart over opprinnelig utskiftningsforretning
  - Undersøkte ikke
  - Hvem bør ha risikoen for feilen?
- Sml. Rt-2000-604 Øraker

Rt. 2009 s. 203 Øyer statsallmenning

Øyer statsallmenning/ → Gårdeiere → (Setereiere)
(Statsskog)

Rt. 2009 s 203 Seter (II)

- Tingl § 27? (33)
  - Ugyldig dokument?
- Analogisk anvendelse av tingl § 27? (39)
  - Utenfor § 27
  - Rette eier har ikke utstyrt noen med legitimasjon
- Ulovfestet ekstinksjon? (40)
  - I særlige tilfelle jf rettspraksis
  - **Hvorfor er investeringer ikke relevant her?**

Rt-2015-1157 Fårøya

- Om regel: Opphør av eiendomsrett på ulovfestet grunnlag i særlige tilfelle
- Konkret vurdering: (Sigdal) grunn til å tillegge rette eiers passivitet rettsvirkning?
- Skal adskillig til – «sterke grunner»
- Momenter:
  - Partenes adferd – berettigede forventninger
  - God tro
  - Oppfordring til å handle?
  - Tiden som er gått
  - Festnet tilstand
  - Foretatte investeringer
  - Rimelig løsning

Ekstinksjon på ulovfestet grunnlag – hensyn

For

- Ekstinksjonsreglene er firkantet
- Rimelige løsninger
- Tilfeller som ikke fanges opp
- Den alminnelige rettsfølelsen?

Mot

- Omsetningslivets sikkerhet - forutberegnelighet
- Ekstinksjon er unntaksregler – bør ha snevert omfang
- Kunne situasjonen vært unngått?

Ulovfestet ekstinksjon - oppsummering

- A må være **legitimert**
- **Gyldig avtale** mellom A – B
- B må være i aktsom **god tro**
- B må ha foretatt **sikringsakt**
- **Sterke grunner** (interesseavveining eller risikoavveining)
  - Investeringer (Sigdal, Øraker)
  - Om H kan klandres vs Bs innrettelse (Fårøya)

Kan ekstinksjonsreglene gå for langt? Forholdet til EMK P1-1

«Enhver fysisk eller juridisk person har rett til å få nyte sin eiendom i fred. Ingen skal bli fratatt sin eiendom unntatt i det offentliges interesse og på de betingelser som er hjemlet ved lov og ved folkerettens alminnelige prinsipper.

Bestemmelsene ovenfor skal imidlertid ikke på noen måte svekke en stats rett til å håndheve slike lover som den anser nødvendige for å kontrollere at eiendom blir brukt i samsvar med allmennhetens interesse eller for å sikre betaling av skatter eller andre avgifter eller bøter.»

EMD: ECHR 2007-III s. 365 Pye

- Ondtrohevd fast eiendom 12 år
- Inngrep
- Formålet med inngrepet
- «fair balance» - forholdsmessighet
- Norsk rett?
  - Kreditorrekstinksjon
  - Ekstinksjon på ulovfestet grunnlag/tapt eiendomsrett ved passivitet?
  - Høgetveit Berg/Harborg JV 2003 s. 312

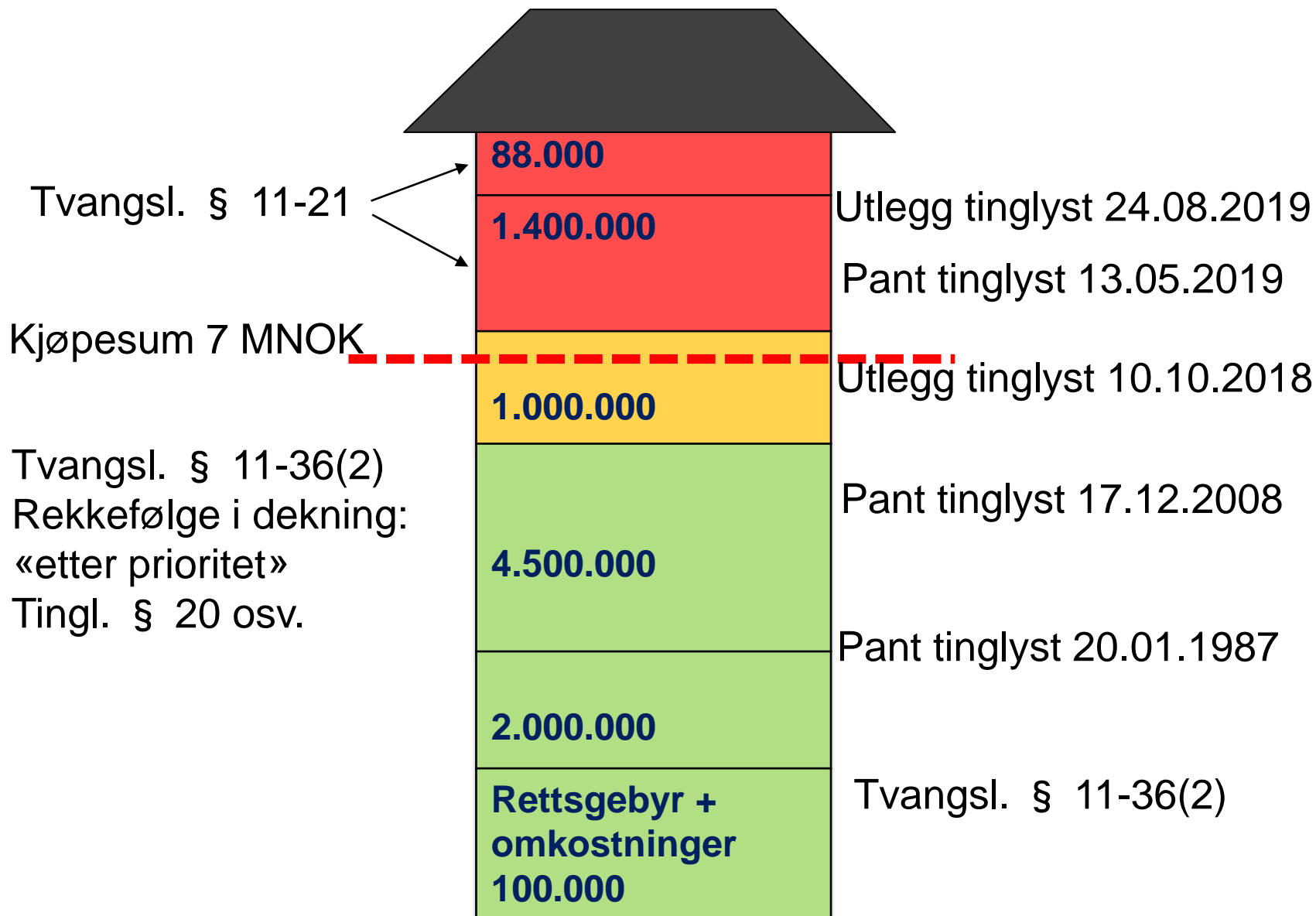
	B tar utlegg	B er As konkursbo
<p>Hjemmelskonflikt</p> <p>Ting på vei inn i As eie</p> <p>H – A – B</p>	<p>Deknl § 2-2+ bevis: det debitor reelt eier</p> <p>Ingen ekstinksjon i hjemmelstilfeller. Legitimasjon er ikke relevant, Rt-2015-979</p> <p>Har transaksjonen kommet så langt at Hs rett er tapt?</p>	
	<p>Fast eiendom: avhl. § 5-3(4) jf. tgl. § 21(3)</p> <p>Løsøre: Kjl. § 54(4), § 61, dekl. § 7-2, § 7-9</p> <p>Salgspant: pantel. § 3-17</p>	
<p>Suksesjonskonflikt</p> <p>Ting på vei ut av As eie</p> <p>A → S A → B</p>	<p>Deknl. § 2-2 + rettsvern Har S fått rettsvern?</p> <p>Fast eiendom: tgl. § 20(2) – tinglyse dagen før</p> <p>Løsøre: overlevering, unntak interesselæren, tilvirkningskjøp</p> <p>Enkle pengekrav: PL § 4-5, GBL § 29(1)</p>	<p>Deknl § 2-2 + rettsvern Har S fått rettsvern?</p> <p>Fast eiendom: tgl § 23 Tinglysing dagen før</p> <p>Løsøre: Overlevering, unntak interesselæren, tilvirkningskjøp</p> <p>Enkle pengekrav: PL § 4-5, § 29(1)</p>
	<p>Kreditorekstinksjon hvis mangler rettsvern God tro ikke relevant!</p>	

Opptrinnsrett og opplåning

Konsekvensene av prioritetsystemet:

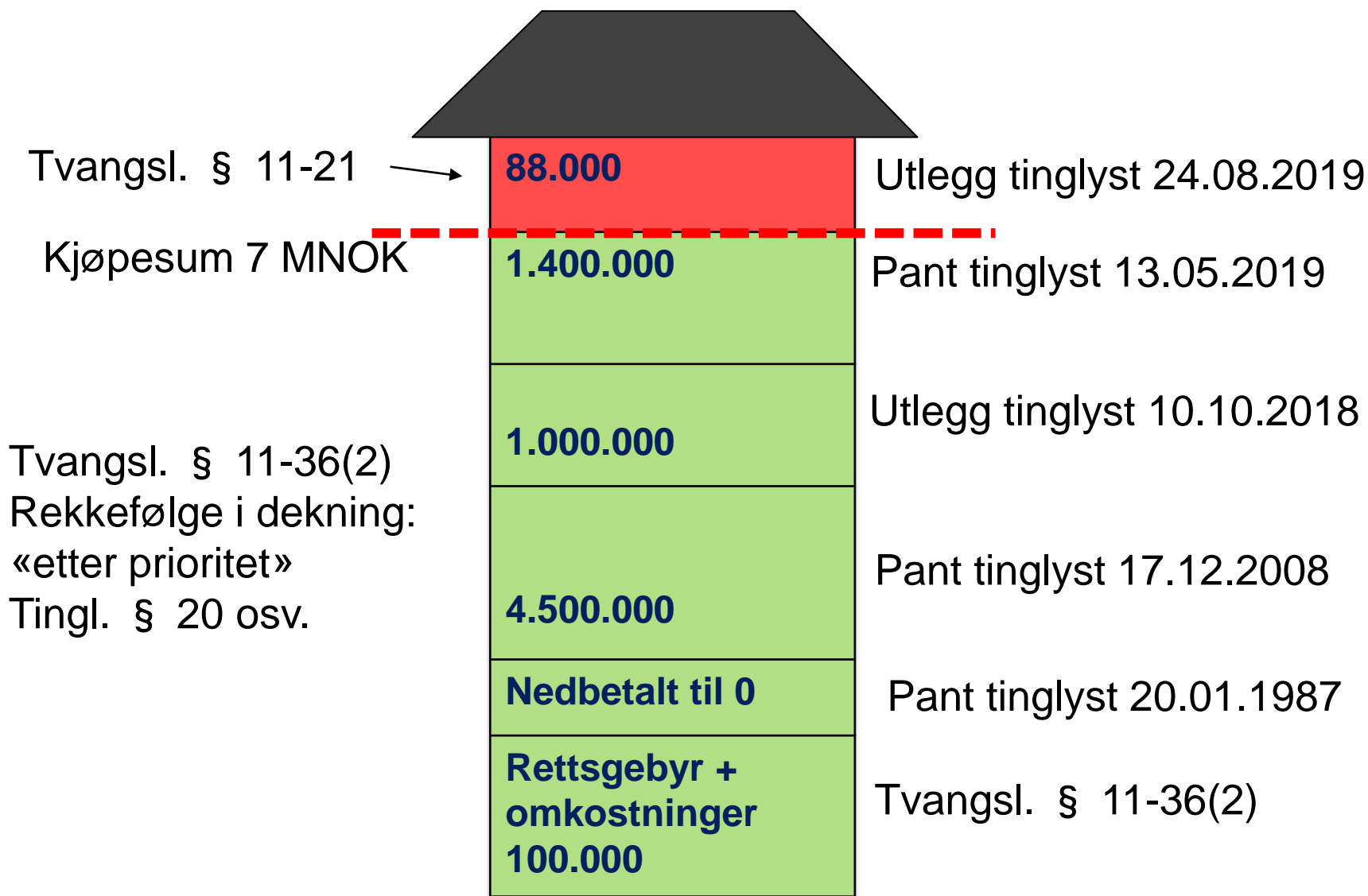
- Ekstinksjon er en konsekvens av prioritet
- Kan rettighetene eksistere samtidig?
  - Se Rt-2000-1360 Lena Maskin
- Realisasjonsstadiet
- Tvangsl. Kap. 11: § 11-36, omkostninger
- Fordeling etter prioritet, § 11-36
- Dekningsprinsippet, tvangsl. § 11-20 og § 11-21

Dekningsstadiet - prioritet

Opptrinningsrett

Opptrinnsretten

- Fast eiendom – sedvanerett
- Luftfartsloven § 3-29, uttrykk for samme regel
- Gjelder hele «prioritetskøen»
- Hensyn

Pantsettelsen gjelder refinansiering av lån, jf. forskrift om gebyr for tinglysing mv. § 1 andre ledd

Innsenders navn (rekvirent):		Plass for tinglysingsstempel
Adresse:		
Postnummer:	Poststed:	
Fødselsnummer/Organisasjonsnummer	Ref.nr.	

Opplysninger i feltene 1-5 registreres i grunnboken

1. Pantsetter(e)

Navn	Fødselsnummer/Organisasjonsnummer
------	-----------------------------------

Angivelse av pantkravets størrelse

Beløp	Valuta	Beløp med bokstaver
	NOK	

2. Panthaver

Navn	Fødselsnummer/Organisasjonsnummer
------	-----------------------------------

3. Panteobjekt

Kommunenr.	Kommunens navn	Gnr.	Bnr.	Festenr.	Seksjonsnr.	Ideell andel
------------	----------------	------	------	----------	-------------	--------------

4. Avtalt prioritet

Prioritet etter kr. 500.000.

Panteretten har opptrinnsrett

5. Forbud mot visse rettslige disposisjoner

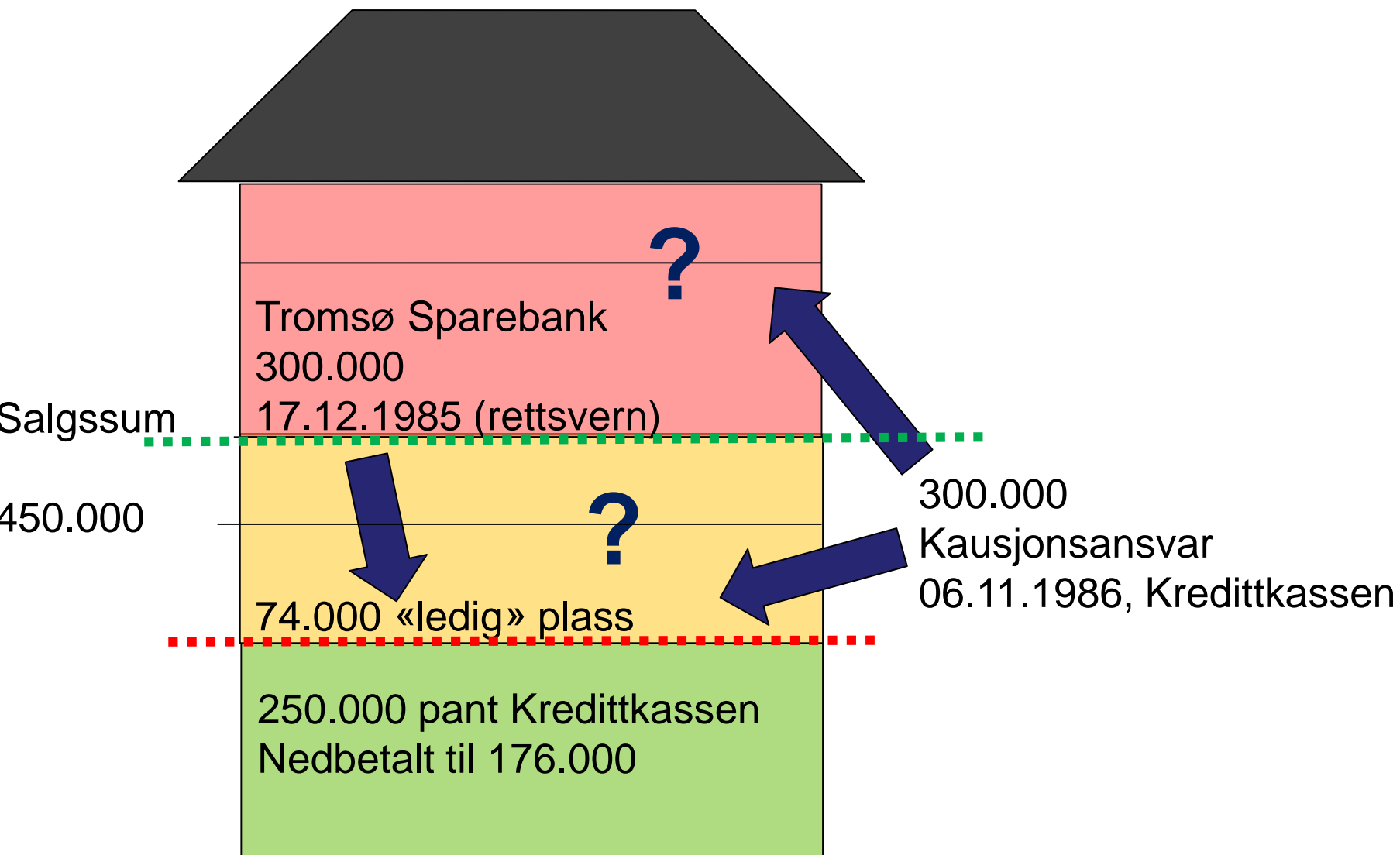
6. Supplerende tekst (tinglyses ikke)

Forsikring ev. bestemmelser om pantsetters plikt til forsikring av pantet

Opplåning og gjenopplåning – senere frivillig rettsstiftelse

- Opplåning og gjenopplåning
- Hovedregel: adgang til (gjen)opplåning
- Begrunnelse: Har godtatt å stå bak i prioritetskøen
- Grunnlag i Rt-1909-117 og Rt-1910-177
- Unntak 1: definitiv betaling
- Unntak 2: illojal opplåning – Rt-1994-775, (Yousuf)

Rt-1994-775 Yousuf

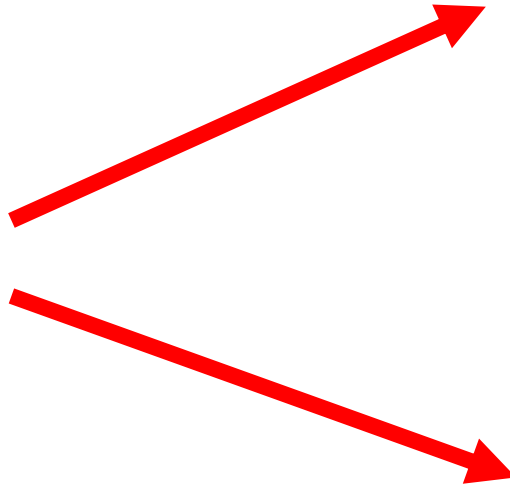

Opplåning – senere ufrivillig rettsstiftelse

- Hovedregel: opptrinnsrett
- Grunnlag i Rt-1940-221 (advokat Saltnæs)
- Begrunnelse: Beslagsretten kunne bli illusorisk ved «tomme» pantobligasjoner
- Se Luftfartsl. § 3-30
- Unntak: Kan ikke avbryte uten tap

Rettsvern for kreditor som første erhverver

A

S

As konkursbo

Konkursl. § 100, § 79

Hensynet til legitimasjon
og god tro

B

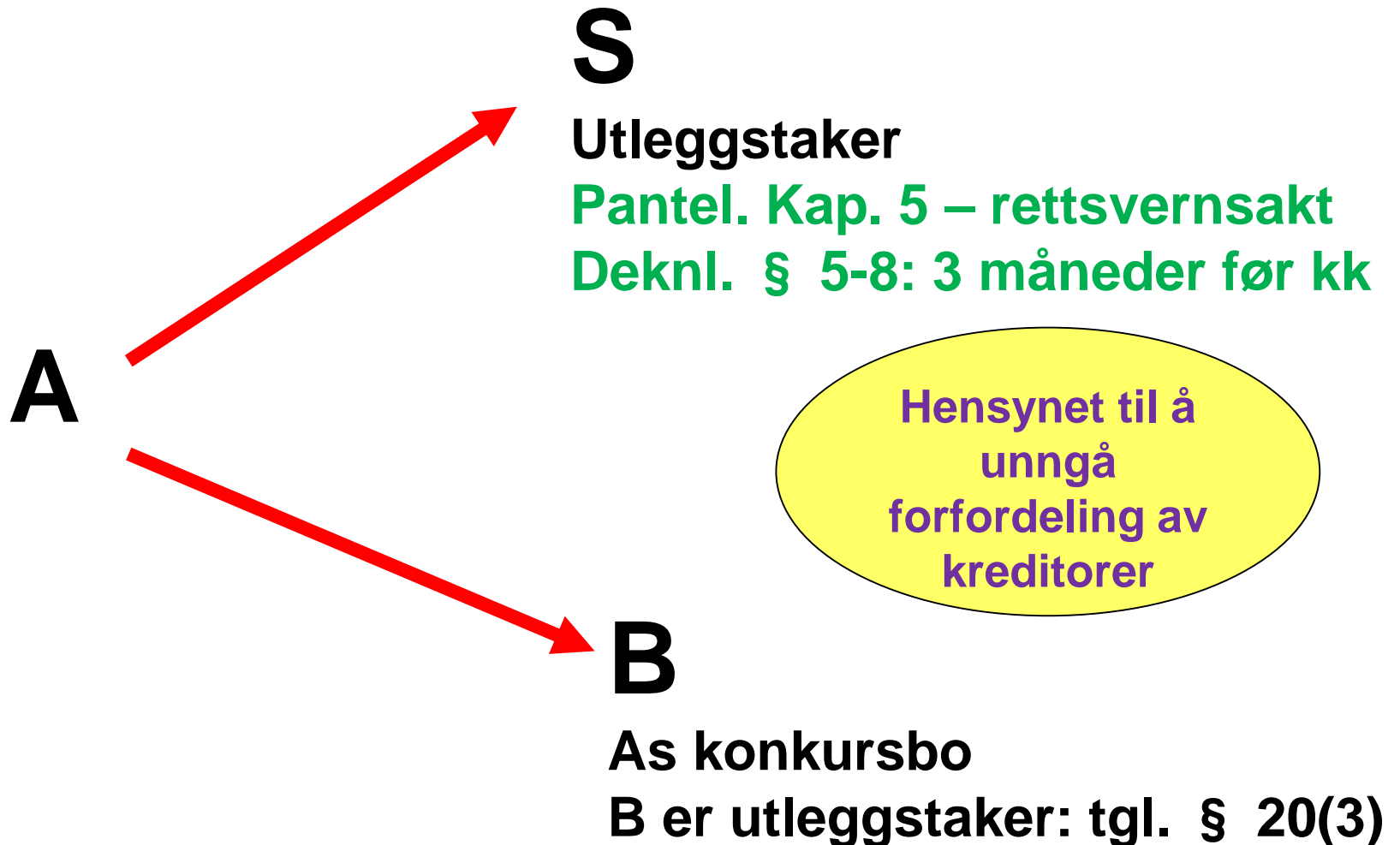
Godtroende

Omsetningserverver

Godtrol. § 1

Gjeldsbrevl. § 13, § 14

Rettsvern for kreditor som første erhverver

Veien mot eksamen

- Hvordan bruke modellen HASB?
  - Identifisere tvist(er) (fra 3 til 2)
- Metode
  - Krav: Hvem krever hva?
  - Grunnlag...
  - ....problemstilling og drøftelse
- Språk og skriveteknikk

UiO • **Institutt for privatrett**
Det juridiske fakultet

Takk for meg!

i.b.orstavik@jus.uio.no

Rt-2015-1157 Fårøya

(32) Norsk rett anerkjenner at det i særlige tilfeller vil kunne skje opphør av eiendomsrett på ulovfestet grunnlag, jf. Rådsegn 6 (1961) - Om hevd, på side 6 [NUT 1961:1 side 6]. Dette er også slått fast i Høyesteretts praksis, både i saker om bortfall av tredjemanns rett - ekstinksjon - og om bortfall mellom partene. Jeg viser blant annet til Rt-1917-193, Rt-1971-171, Rt-1983-850 (Hitra), Rt-1992-352 (Sigdal) og Rt-2000-604 (Øraker). Saken her gjelder forholdene mellom partene. Men også rettspraksis knyttet til ekstinksjonstilfellene har - med de nødvendige tilpasninger – interesse.

Rt-2015-1157 Fårøya

(33) Det ser for meg ut til å være et gjennomgående trekk ved høyesterettspraksis om **bortfall av eiendomsrett på ulovfestet grunnlag**, at det hele gripes **konkret** an. Avgjørende er, har det vært sagt, om **«saksforholdet ... er slik at det kan være grunn til å tillegge rette eiers unnløtelse av å foreta seg noe, rettsvirkning»**, jf. [Rt-1992-352](#) (Sigdal), på side 356. Høyesteretts avgjørelser viser at en rekke forhold etter omstendigheten da får betydning, spesielt **partenes adferd og hvilket inntrykk denne skapte eller var egnet til å skape, god tro**, de respektives **oppfordring til å handle, tiden som har gått**, preget av en **festnet tilstand** og foretatte **investeringer**. Også hensynet til en rimelig løsning i situasjoner der de faktiske forholdene utvikler seg ganske annerledes enn det de rettslige utgangspunktene skulle tilsi, synes å ha en viss betydning. Mitt inntrykk er at **det skal atskillig til** før eiendomsrett kan tenkes å falle bort på dette grunnlaget - Høyesterett har gjerne brukt uttrykket **«sterke grunner»**, jf. [Rt-2009-203 avsnitt 40](#) med videre henvisninger. Jeg bygger på dette når jeg nå går over til den saken som står til avgjørelse.